

communications to strengthen or weaken the positions of groups. It is mentioned the significant influence of online activity on traditional discourse: estimates are generated in the Network, views and beliefs are broadcast by newspapers and television, network influence can be converted into political or media career or expert status. Simultaneously with the formation of a virtual picture of the world, including language, reflecting life in the Internet space with its specific features, the language personality changes. The virtual linguistic personality, realizing in the new communicative space, constructs its own binary opposition „real / virtual world”. The relevance of the study is due to the need to develop linguistic pragmatics directions in the study of a new form of social communications and theoretical understanding of the problems of language functioning on the basis of a new social and communicative practice is concluded.

It is summed up that modern society responds to the challenges of the time – in particular, to increase the flow of information, at the request of constant contact, to global changes in everyday culture - the formation of its own communication channels that can withstand the growing pressure of information and, therefore, put first of all the success of communication.

Key words: „discourse”, discursive space, social media, social networks, linguistic pragmatics, social and communicative practice, „real / virtual world”.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2017 р.

Прийнято до друку 12.10.2017 р.

Рецензент – канд. філол. н., доц. Леснова В. В.

О. Ю. Моїсеєнко (Старобільськ)

УДК 821.111'27

**МОВНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ
ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ (2014 – 2017)
В АМЕРИКАНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ**

Поняття „концептуалізація” є центральним для багатьох сучасних наукових дисциплін, які використовують як методологічну основу когнітивний підхід. Концептуалізація – це передусім живий процес породження нових смислів, який відображає механізми того, як створюються нові значення і як можна пояснити здатність людини постійно поповнювати фонд знань про світ. Важливим видом концептуалізації світу є мовна концептуалізація як фундамент, перше джерело всіх інших видів концептуалізації [Радбиль 2010]. Концептуалізація – це один з найважливіших процесів пізнавальної діяльності людини, яка полягає в усвідомленні інформації, що надходить до неї та зумовлює створення концептів, концептуальних структур і всієї концептуальної системи в мозку (психіці) людини [Краткий словарь

1997]. Концепт є основною одиницею зберігання значущої інформації про світ у мовній картині світу етносу, це ключовий смисл, актуалізований не одним знаком, а набором знаків. Концепт – це „квант” інформації про світ, згусток смислів та асоціацій, які стоять за словом [Радбиль 2010: 206].

У пропонованій статті ставимо за мету розглянути особливості мовної концептуалізації збройного конфлікту (2014 – 2017) на сході України в дискурсі американських медіа. Актуальність дослідження полягає в тому, що медіа та гіпермедіа стають основним середовищем, у якому реалізуються більшість значущих для індивіда видів комунікації. Метафоричний образ світу як глобального селища *global village* запропонував М. МакЛухан, професор англійської літератури, літературний критик і теоретик комунікації, який ще в 1964 році визначив *медіа як повідомлення (the medium is the message)* та передбачив, що розвиток медіа *сприятиме єднанню світу* [McLuhan 1994]. Його метафори *the medium is the message* та *the global village* є нині частиною глобальної картини світу. Ускладнення явищ глобального світу робить інформаційний вплив на індивіда комплексним і медіатизованим. Медіатизацію визначають як ментально-когнітивний результат впливу на мислення індивідів полімодального, полісеміотичного медійного продукту, що виражається у формуванні картини світу за допомогою специфічно медійних, інтегративних, когнітивних структур пізнання та представлення реальності [Рогозіна 2006: 478 – 479]. І. Рогозіна відзначає важливість когнітивного підходу до вивчення вербальних та авербальних явищ у сфері медіа-комунікації, який дозволяє розглядати мову як одну з багатьох ментальних здібностей індивіда, які він реалізує в процесі пізнання дійсності та фіксує в продукованій ЗМІ медіа-картині світу. У контексті такого підходу правомірно ставити питання про гетерогенність когнітивних структур, тобто не про автономність мовних структур як пізнавальних, а про їх взаємодію з пізнавальними [Там само: 484].

Матеріалом дослідження стали інтернет-статті сайтів американських телеканалів CNN та FOX.

CNN (*Cable News Network*, Кабельна Мережа Новин) – одна з провідних телекомпаній світу, яка здійснює мовлення на 212 країн світу. Випуски новин телекомпанії дивляться більш ніж 1,5 мільярда людей. CNN приділяє значну увагу Україні, висвітлюючи розвиток подій у нашій країні на постійній основі. Схід України в період збройного конфлікту описують як зруйнований насиллям *the violence-wracked east of the country*:

Pro-Russian separatists are accused of preventing people from voting in the violence-wracked east of the country (CNN 25 /05/ 2014).

Події на сході України в основному характеризують як *conflict* (конфлікт):

It began as a dispute over a trade agreement, but it mushroomed into the bloodiest conflict in Europe since the wars over the former Yugoslavia in the early 1990s (CNN 02/10 /2015).

Конфлікт характеризують як найбільш кривавий у Європі з часів війн у колишній Югославії, *the bloodiest conflict in Europe*. Райони, де проходили та проходять бойові дії, визначають як *the conflict zone* (зона конфлікту) або як *the conflict-torn areas* (територія, яка розривається конфліктом):

And by the end of the year, the U.N. says more than 1.7 million children in the conflict-torn areas of eastern Ukraine are facing „extremely serious” situations exacerbated by unusually harsh winter conditions (CNN 12/11/2014).

But violence continues in the conflict zone in eastern Ukraine – and 2016 has seen an increase in casualties (CNN 02/10/2015).

Події на сході України також визначають як *війну*. Кореспондент CNN характеризує її як громадянську – *civil war*. Він запитує: „Як суперечка почалася та як потім переросла в громадянську війну?”:

So how did this dispute begin and how did it then erupt in to civil war? (CNN 02/10 /2015).

Підтвердженням сприйняття подій у східній Україні як війни слугують використання лексичних одиниць *front* (фронт) та *frontline* (лінія фронту):

Situation near the front remains volatile (CNN 08/05/2016).

The increasingly tense situation on the frontline between government forces and separatists in eastern Ukraine has resulted in a spike in civilian casualties, according to new figures released by the Office of the UN High Commissioner for Human Rights (CNN 08/05/2016).

Сторони конфлікту кореспонденти CNN позначають як, з одного боку, *government forces* (урядові сили), *Ukrainian government forces* (українські урядові сили) або *Kiev’s government forces* (київські урядові сили), з іншого боку, як про це говорять кореспонденти CNN, виступають *separatists* (сепаратисти) або *pro-Russian separatists* (проросійські сепаратисти), також використовують лексичні одиниці *rebels* (повстанці), *pro-Russia rebels* (проросійські повстанці) або *rebel forces* (повстанські сили):

The increasingly tense situation on the frontline between government forces and separatists in eastern Ukraine has resulted in a spike in civilian casualties, according to new figures released by the Office of the UN High Commissioner for Human Rights (CNN 08/05/2016).

Donetsk International Airport, which was rebuilt ahead of the European soccer championships in 2012, falls to rebels after months of fighting with Ukrainian government forces (CNN 22/01/ 2015).

European leaders are opposed to arming Kiev’s government forces... (CNN 12/02/ 2015).

Pro-Russian separatists are accused of preventing people from voting in the violence-wracked east of the country (CNN 25/05/ 2014).

Recent gains by Ukrainian armed forces have seen the territory controlled by the rebels contract. But the rural area where MH17 crashed to earth July 17 remains under the rebels' sway (CNN 23/07/ 2014).

In recent weeks, rebel forces have brought down a number of Ukrainian military aircraft in the eastern regions, including two Antonov AN-26 transport planes, several Mi-8 and Mi-24 helicopters, Su-25 fighter jet and an Ilyushin IL-76 cargo plane (CNN 23/07/ 2014).

Who are Ukraine's pro-Russia rebels? (CNN 02/10/ 2015).

Метонімія стає основним інструментом показу позицій урядів різних країн щодо подій на сході України, наприклад, уряди європейських країн представлені спільно як *Europe* (Європа) (*Europe to Russia* (Європа Росії)) або *the United States says* (Сполучені Штати кажуть):

Europe to Russia: We won't blink over Ukraine (CNN 22/01/ 2015).

...the United States says it is considering supplying lethal aid to Ukraine... (CNN 12/02/ 2015).

Поєднання європейських країн і Сполучених Штатів Америки визначають як *West* (Захід):

What's at stake in the conflict between the West and Russia over Ukraine is not just the future of Crimea, it's the future of international order (CNN 04/03/ 2014).

Росію характеризують як *master of the long game* (майстер довгої гри):

...and Russia is a master of the long game (CNN 11/08/ 2016).

Кореспонденти CNN експліцитно стверджують про військову підтримку та пряму участь Росії в конфлікті на підтримку сепаратистів – *backing up and often fighting for the separatists*:

Russia always had a vastly superior army backing up and often fighting for the separatists (CNN 12/08/ 2016).

Використовують також словосполучення *Russian „aggression”* (російська агресія), хоча слово *aggression* подають у лапках:

Mattis vows US support for Ukraine against Russian „aggression” (CNN 24/08/2017).

FOX (*FOX Broadcasting Corporation*, телерадіомовна корпорація ФОКС) є національною телевізійною мережею Сполучених Штатів Америки.

Кореспонденти FOX визначають Україну як *Europe's doorstep* (поріг Європи):

Thousands are dead on Europe's doorstep (FOX 23/ 02/ 2015).

Схід України характеризують як *Ukraine's industrial heartland* (найважливіший індустріальний район України):

The armed conflict in Ukraine's industrial heartland has claimed more than 9,900 lives since it began in 2014 (FOX 23/ 02/ 2015).

Кореспонденти FOX визначають події на сході України лексичними одиницями *conflict* або *armed conflict* (конфлікт або збройний конфлікт) та *war* (війна):

The two-year-old conflict in eastern Ukraine has left about 1.5 million people hungry... (FOX 04/04/2016).

The armed conflict in Ukraine's industrial heartland has claimed more than 9,900 lives since it began in 2014 (FOX 26/04/2017).

Ukraine at War: In desperate fight to save lives, Medsanbat Project teaches basics of battlefield medicine (FOX 23/02/2015).

Війна визначають як *low-intensity war* (малоінтенсивна війна):

...this nation of 45 million which has been locked in a low-intensity war with neighboring Russia for more than three-and-a-half years (FOX 20/09/2017).

Відзначимо, що, на відміну від дискурсу CNN, війну на сході України в дискурсі телекомпанії FOX не характеризують як громадянську – *civil war*.

Сторони конфлікту кореспонденти FOX позначають як, з одного боку, *government troops* (урядові війська), *nation's forces* (національні сили), з іншого боку, як говорять кореспонденти FOX, виступають *pro-Russian separatists* (проросійські сепаратисти), *pro-Russia forces* (проросійські сили):

Ukrainian authorities say three of its troops have been killed and four injured in eastern Ukraine in an apparent flare-up of fighting between government troops and Russia-backed separatists (FOX 26/04/2017).

A Ukrainian government official says the nation's forces have captured new positions in the rebel-held east (FOX 11/01/2017).

Death threats hang over presidential vote in Ukraine's east, the turf of pro-Russia forces (FOX 20/09/2017).

The Ukrainian government and pro-Russia separatists agreed on a cease-fire from Aug. 25 to help reduce tensions before the start of the new school year on Friday. The deal collapsed almost immediately like many previous such initiatives in the past (FOX 20/09/2017).

Метонімія, як і в повідомленнях кореспондентів CNN, стає основним інструментом у поданні позицій урядів різних країн щодо подій на сході України, наприклад, офіційних представників країн позначають назвами країн:

Germany, Russia, Ukraine, France discuss Ukraine peace deal (FOX 18/04/2017).

Кореспонденти FOX, як і кореспонденти CNN, експліцитно стверджують про військову підтримку сепаратистів і пряму участь Росії в конфлікті, що знаходить вираження в таких лексичних одиницях, як *war with neighboring Russia*, *Russia-backed separatists*, *Moscow-backed rebels*, та *Russia-backed rebels*:

...this nation of 45 million which has been locked in a low-intensity war with neighboring Russia for more than three-and-a-half years (FOX 20/09/2017).

The deal reached by representatives of Ukraine, Russia, the Moscow-backed rebels and the Organization for Security and Cooperation in Europe marks an effort to add substance to a cease-fire agreement that was signed on Sept. 5 but has been frequently broken by clashes (FOX 19/09/2014).

As tensions persist in eastern Ukraine between government forces and Russia-backed rebels, Ukraine and Russia have imposed tit-for-tat bans on food product imports on each other and cut air connections (FOX 14/02/2016).

Ukrainian authorities say three of its troops have been killed and four injured in eastern Ukraine in an apparent flare-up of fighting between government troops and Russia-backed separatists (FOX 26/04/2017).

Кореспонденти FOX використовують лексичні одиниці *aggression* (агресія), *push back an invading Russia* (відштовхнути Росію, яка вторглася). Агресію визначають як *powerful and perfidiously disguised aggression* (потужна та підступно замаскована агресія). Слід також відзначити, що слово *aggression*, на відміну від дискурсу CNN, у дискурсі телеканалу FOX подають без лапок:

But, that said, it has become clear that the broad picture is bleak: The fragile nation state of Ukraine has been invaded and forced into a war. And, since no one has wanted to call it war, there has been no legitimate aid to help push back an invading Russia.

Helping Ukrainians defend themselves against a powerful, and perfidiously disguised aggression is the least the West could do. Even limited support with know-how and equipment can make a big difference in this fight of David against Goliath, as I have seen during my work in Ukraine (FOX 23/02/2015).

Отже, аналіз особливостей мовної концептуалізації подій на сході України (2014 – 2017) в дискурсі провідних американських медійних компаній свідчить, що ці компанії створюють інформаційні простори, які різняться за ключовими концептами. Мовна картина збройного конфлікту, яка створює медійна компанія CNN, має суперечливий характер. З одного боку, використання таких лексичних одиниць, як *civil war*, створює картину внутрішнього конфлікту. З іншого боку, експліцитні твердження про пряму участь у збройному конфлікті іншої держави через лексичні одиниці *backing up and often fighting for the separatists* заперечують можливість визнання конфлікту на сході України як внутрішнього, згідно з визначенням поняття *civil war*, яке сформулювала Рада Безпеки ООН [див.: Соскауне 2010].

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому когнітивному аналізі медійного дискурсу на матеріалі інших мов.

Джерела ілюстративного матеріалу

FOX – Режим доступу : <http://www.foxnews.com>; CNN – Режим доступу : <http://edition.cnn.com>.

Література

Краткий словарь 1997 – Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова и др. / под общей ред. Е. С. Кубряковой. – М. : Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. – 245 с.; **Радбиль 2010** – Радбиль Т. Б. Основы изучения языкового менталитета : учеб. пособие / Т. Б. Радбиль. – М. : Флинта : Наука, 2010. – 328 с.; **Рогозина 2006** – **Рогозина И. В.** Новые медийные когнитивные структуры и глобализационные процессы / И. В. Рогозина // Глобализация-этнизация. Этнокультурные и этноязыковые процессы : в 2 кн. / отв. ред. Г. П. Нецименко; Науч. совет РАН „История мировой культуры”; Институт славяноведения РАН. – М. : Наука, 2006. – Кн. 1. – С. 476 – 484; **Cockayne 2010** – Cockayne J. The United Nations Security Council and Civil War: First Insights from a New Dataset / J. Cockayne, Ch. Mikulaschek, Ch. Perry. – New York : International Peace Institute, 2010. – Mode of access to paper: www.ipinst.org; **McLuhan 1994** – **McLuhan M.** Understanding Media: The Extensions of Man / M. McLuhan, L. H. Lapham. – First edition 1964. – Cambridge: The MIT Press, 1994. – 392 p.

Моїсеєнко О. Ю. Мовні аспекти концептуалізації збройного конфлікту на сході України (2014 – 2017) в американському медійному дискурсі

Статтю присвячено розгляду особливостей мовної концептуалізації збройного конфлікту на сході України (2014 – 2017) в американському медійному дискурсі. Матеріалом дослідження стали інтернет-статті сайтів американських телеканалів CNN та FOX. Аналіз особливостей мовної концептуалізації подій на сході України (2014 – 2017) в дискурсі провідних американських медійних компаній свідчить, що ці компанії створюють інформаційні простори, які різняться за ключовими концептами. Мовна картина збройного конфлікту, яку представляє медійна компанія CNN, має суперечливий характер. З одного боку, використання таких лексичних одиниць, як *civil war*, створює картину внутрішнього конфлікту. З іншого боку, експліцитні твердження про пряму участь у збройному конфлікті іншої держави через такі лексичні одиниці, як *backing up and often fighting for the separatists*, заперечують можливість визнання конфлікту на сході України як внутрішнього, згідно з визначенням поняття *civil war*, яке сформулювала Рада Безпеки ООН.

Ключові слова: мовна концептуалізація, англійська мова, медійний дискурс, Україна, конфлікт.

Моисеенко Е. Ю. Языковые особенности концептуализации вооруженного конфликта на востоке Украины (2014 – 2017) в американском медийном дискурсе.

Статья посвящена рассмотрению особенностей языковой концептуализации вооруженного конфликта на востоке Украины (2014 – 2017) в американском медийном дискурсе. Материалом исследования послужили интернет-статьи сайтов американских телеканалов CNN и FOX. Анализ особенностей языковой концептуализации событий на востоке Украины (2014 – 2017) в дискурсе ведущих американских медийных компаний свидетельствует о том, что эти компании создают информационные пространства, различающиеся по ключевым концептам. Исследование также свидетельствует, что языковая картина вооруженного конфликта, представляемая медийной компанией CNN, имеет противоречивый характер. С одной стороны, использование такой лексической единицы, как *civil war*, создает картину внутреннего конфликта. С другой стороны, эксплицитные утверждения о прямом участии другого государства через такие лексические единицы, как *backing up and often fighting for the separatists*, отрицают возможность признания конфликта на востоке Украины как внутреннего, согласно определению понятия *civil war*, сформулированного Советом Безопасности ООН.

Ключевые слова: языковая концептуализация, английский язык, медиадискурс, Украина, конфликт.

Moiseyenko O. Yu. Language Aspects of Conceptualization of Armed Conflict in Eastern Ukraine (2014 – 2017) in American Media Discourse

The paper examines the language peculiarities of conceptualization of armed conflict in eastern Ukraine (2014 – 2017) in American media discourse. The armed conflict in eastern Ukraine started in April 2014, and as CNN states it mushroomed into the bloodiest conflict in Europe since the wars over the former Yugoslavia in the early 1990s. The internet-articles of the American Cable News Network (CNN) and FOX Broadcasting Corporation were analyzed. The analysis of the peculiarities of conceptualization in the English language of armed conflict in eastern Ukraine in the discourse of leading American media shows that the American Cable News Network (CNN) and FOX Broadcasting Corporation create the information spaces which do not match in key concepts. CNN characterizes the events in eastern Ukraine as *conflict* and *war*. War in Ukraine is defined as *civil war*. CNN explicitly states about another state's participation in the conflict, and uses the word *aggression*, but the word *aggression* is given in quotation marks. FOX defines the events in eastern Ukraine as *conflict* and *war*, but it does not characterize the war in eastern Ukraine as *civil war*. FOX is using such lexical units as *aggression*, *push back an invading Russia*. *Aggression* is defined as *powerful and perfidiously disguised aggression*.

In FOX news discourse the word aggression is not given in quotation marks. Thus the language picture of the armed conflict created by the American Cable News Network (CNN) has contradictory character. On the one side, the usage of such lexical unit as *civil war* creates the picture of the internal conflict. On the other side, the explicit statements on the direct participation in the armed conflict of another state rejects the possibility to define the conflict as an internal one according to the definition of the notion *civil war* formulated by the United Nations Security Council.

Key words: language conceptualization, English, media discourse, Ukraine, conflict.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2017 р.

Прийнято до друку 17.10.2017 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Глуховцева К. Д.